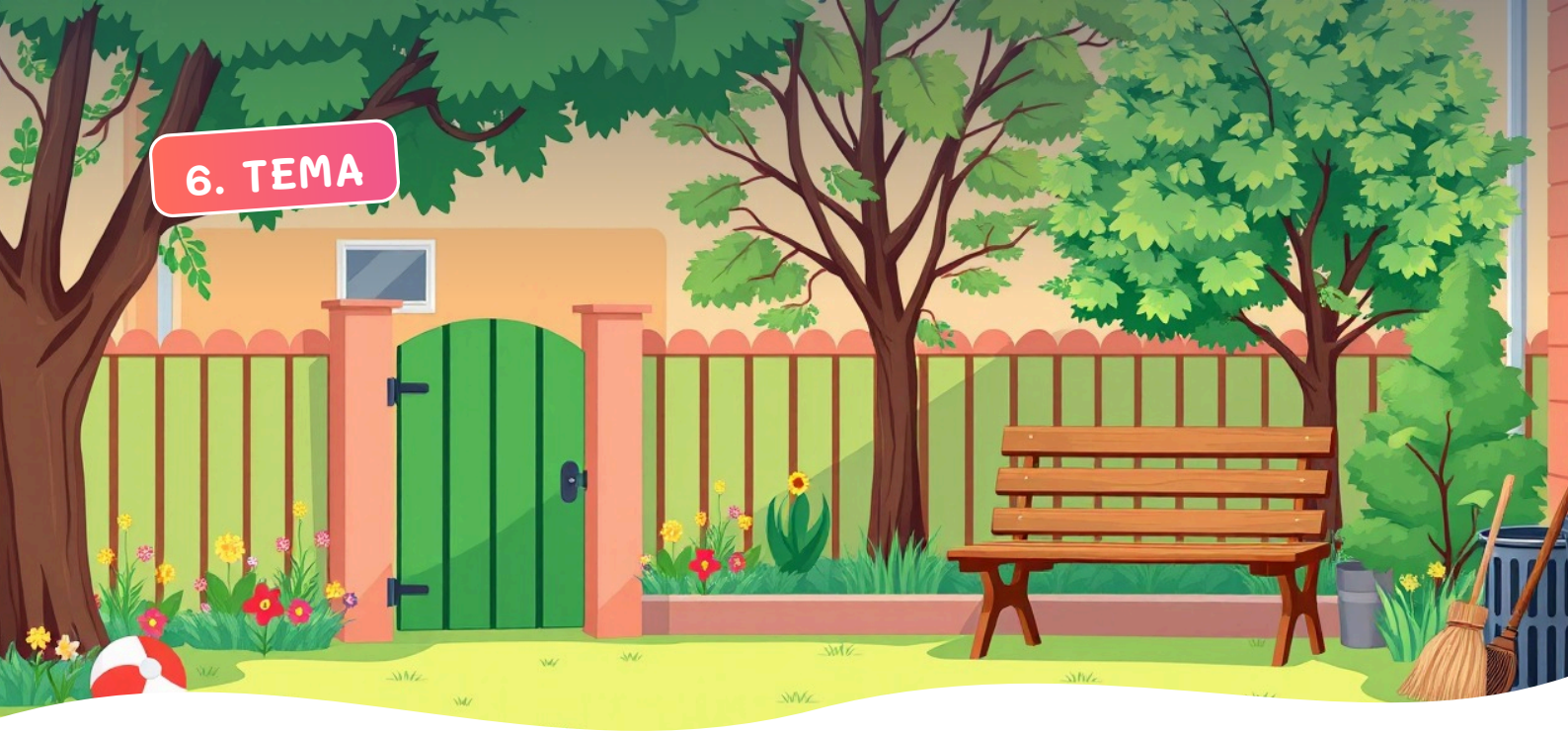
Talim Noktası.

7. Sınıf

Türkçe

Özne-yüklem uyumu; virgül, birbiri sözünün ve unvanlara gelen eklerin yazımı

6. Tema: Hak ve Sorumluluklar · Konu 08 · Konu Anlatımı

6. TEMA

Özne-yüklem uyumu; virgül, birbiri sözünün ve

Bu temada neler var?

1 Okuyalım: Bahçedeki Toplantı 4
2 Özne ile Yüklemin Uyumu 7
3 İşi Kim Yaptı? 10
4 Yazım ve Noktalama Köşesi 14
★ Konu Testi 17
★ Cevap Anahtarı 19

“Kerem ve ben bahçeyi süpürüyorlar.” Bu cümleyi okuyunca kulağınızı bir şey rahatsız etti mi? Cümlede işi yapanlar arasında “ben” de var, ama yüklem sanki işi başkaları yapıyormuş gibi çekimlenmiş. Bir cümlenin anlaşılır olması için işi yapan ile işi bildiren kelimenin birbirine uyması gerekir. Bu konuda özne ile yüklemin kişi ve sayı bakımından uyumunu inceleyecek, işi yapanın cümlede nasıl gösterildiğini ya da gizlendiğini fark edeceksiniz.

Bu konuda

- Özgün bir metni okuyacak, metindeki işleri kimin yaptığını belirleyeceksiniz.
- Özne ile yüklemin kişi ve tekillik-çoğulluk bakımından uyumunu ayırt edeceksiniz.
- İşi yapanın belli olduğu, belli olmadığı, başkası tarafından yapıldığı, başkasına yaptırıldığı ve birlikte ya da karşılıklı yapıldığı cümleleri tanıyacaksınız.
- Bu uyumu dikkate alarak kendi cümlelerinizi kuracaksınız.
- Virgül kullanımını, “birbiri” sözünün ve unvanlara gelen eklerin yazımını uygulayacaksınız.
- Dil bilgisi adlarını ezberlemeniz gerekmez; cümlede işi kimin yaptığını sorup bulmanız yeterlidir.

Anahtar kavramlar

özne · yüklem · kişi uyumu · tekillik-çoğulluk · işi yapan · işten etkilenen · yaptırma · karşılıklılık · virgül

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorum?

1. “Çocuklar parkta oynadı.” ve “Çocuklar parkta oynadılar.” cümlelerinin ikisi de doğru mudur? Neden?
2. “Sen ve ben bu işi birlikte …” cümlesindeki boşluğa “yapmak” fiilini uygun biçimde yazınız.
3. “Pencere kırıldı.” cümlesinde pencereyi kimin kırdığı belli midir?
4. “Kerem Yağmur ve ben bahçedeydik.” cümlesinde hangi noktalama işareti eksiktir?

Notlarım

1 Okuyalım: Bahçedeki Toplantı

Etkinlik 2

Okumadan önce

- Başlığı ve görseli inceleyiniz. Bu bahçede nasıl bir toplantı yapılmış olabilir?
- Metni okurken çocukların hangi hakkı istediğine ve karşılığında hangi sorumluluğu üstlendiğine dikkat ediniz.

★ BAHÇEDEKİ TOPLANTI

Apartmanımızın arkasında yıllardır kullanılmayan küçük bir bahçe vardı. Otlar dizlerimize kadar uzamış, köşedeki eski bank kırılmıştı. Biz çocuklar otoparkta top oynuyorduk. Bu durum hem bize hem de araç sahiplerine sıkıntı veriyordu.

Bir akşam Kerem, Yağmur ve ben merdiven başında toplandık.

— O bahçe bizim de hakkımız, dedi Yağmur. Neden orada oynamıyoruz?

— Çünkü kimse orayı temizlemiyor, dedi Kerem. Bank da kırık.

O gece üçümüz birlikte bir öneri mektubu yazdık. Bahçenin oyun alanına dönüştürülmesini istedik. Karşılığında bahçenin temizliğini üstleneceğimize söz verdik. Mektup ertesi sabah apartman yöneticisi Nermin Hanım'ın kapısının altından içeri bırakıldı.

Birkaç gün sonra giriş kattaki panoya bir duyuru asıldı. Cumartesi günü apartman toplantısı yapılacaktı. Duyurunun altında çocukların önerisinin de görüşüleceği yazıyordu.

Cumartesi günü komşular bodrumdaki toplantı salonunda buluştu. Önce herkes selamlaştı. Sonra Nermin Hanım sözü bize verdi. Benim ellerim titriyordu ama Yağmur önerimizi tane tane okudu.

İkinci kattaki Selim Bey itiraz etti:

— Çocuklar bahçede gürültü yapar. Ben öğleden sonraları dinleniyorum.

Komşular bir süre tartıştı. Sonunda bir uzlaşmaya varıldı. Bahçe çocuklara açılacak ama öğleden sonra ikiden dörde kadar orada top oynanmayacaktı.

Ertesi hafta sonu bütün apartman bahçede imece yaptı. Otlar biçildi, çöpler toplandı. Nermin Hanım kırık bankı bir marangoza tamir ettirdi. Paslı bahçe kapısı da Selim Bey tarafından yeşile boyandı. Biz çocuklar ise ağaç diplerine çiçek ektik. Akşam olduğunda dallarda serçeler cıvıldaşıyordu.

O günden beri bahçe bizim oyun alanımız. Her cuma Kerem, Yağmur ve ben bahçeyi süpürüyoruz. İkiyle dört arasında ise top yerine kitap okuyor ya da satranç oynuyoruz. Geçen gün Selim Bey yanımıza geldi, bizimle bir el satranç oynadı.

— Haklarınızı istediniz, sorumluluklarınızı da unutmadınız, dedi. Asıl buna sevindim.

O gün bir şey öğrendim: Bir hakkı istemek, onunla birlikte gelen sorumluluğu da omuzlamak demektir.

Bu metin özgün olarak yazılmıştır.

Kelime köşesi

- **imece:** Bir işi bir topluluğun hep birlikte ve karşılık beklemeden yapması.
- **itiraz etmek:** Bir düşünceye ya da karara karşı çıkıp karşı görüşünü söylemek.
- **uzlaşma:** Farklı düşünen kişilerin ortak bir noktada anlaşması.
- **üstlenmek:** Bir işi ya da sorumluluğu kendi üzerine almak.
- **omuzlamak:** Metinde bir yükü, bir sorumluluğu üzerine almak anlamında kullanılmıştır.

Etkinlik 3

Metinde ne yazıyor?

1. Çocuklar neden bahçede oynamak istiyordu?
2. Toplantıda hangi uzlaşmaya varıldı?
3. Aşağıdaki tabloyu metne göre doldurunuz.

Metindeki cümle	İşi kim yapmış?	Cümlede söylenmiş mi?
Panoya bir duyuru asıldı.		
Paslı bahçe kapısı Selim Bey tarafından yeşile boyandı.		
Nermin Hanım kırık bankı bir marangoza tamir ettirdi.		
Komşular bir süre tartıştı.		

1. Metnin son cümlesini kendi ifadenizle açıklayınız.

Ne öğrendik?

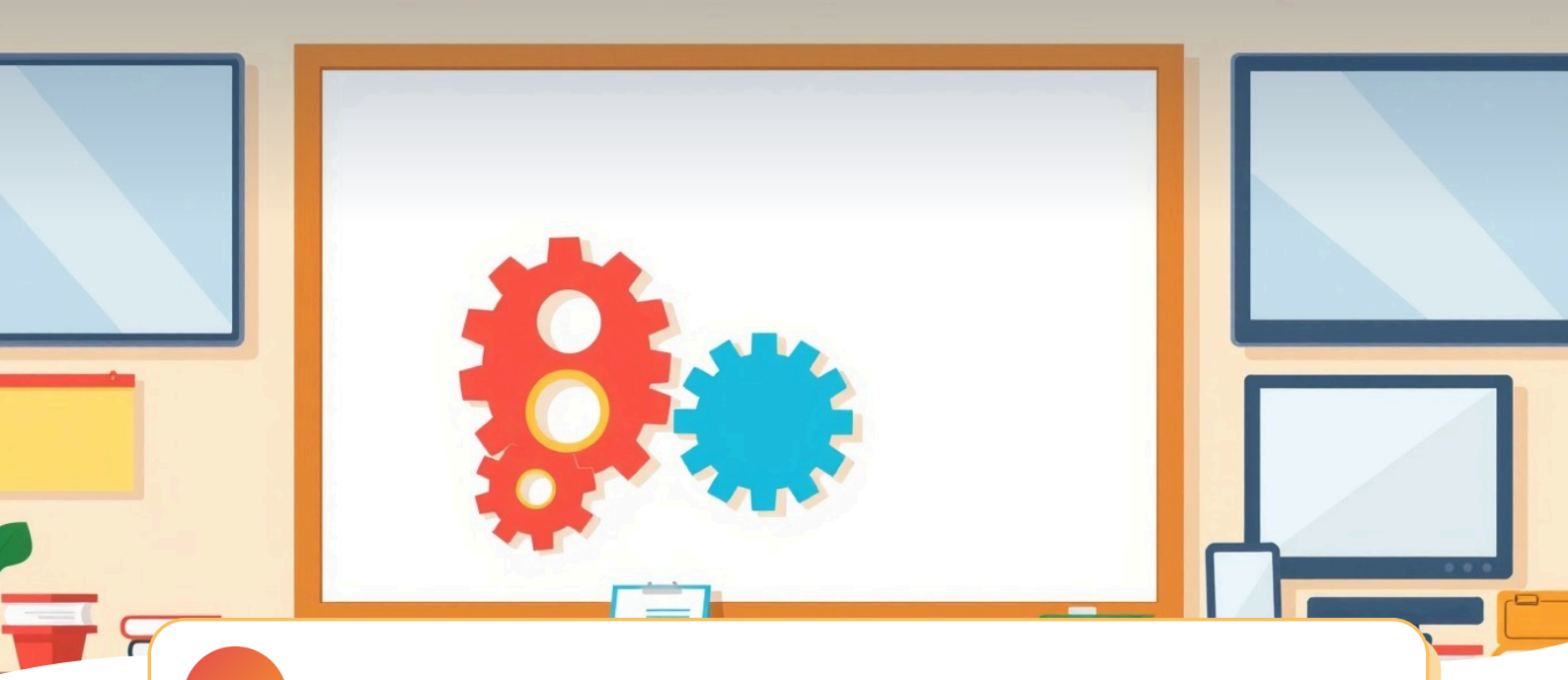
1. Metindeki olayları oluş sırasına göre 1'den 4'e kadar numaralandırınız: ( ) Panoya bir duyuru asıldı. ( ) Çocuklar bir öneri mektubu yazdı. ( ) Bahçede imece yapıldı. ( ) Selim Bey çocuklarla satranç oynadı.

2. Selim Bey toplantıda neden itiraz etti?

3. Çocuklar istedikleri hakkın karşılığında hangi sorumluluğu üstlendi?

4. Bu metinde asıl vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?
   A) Apartman bahçelerinde yalnızca çiçek yetiştirilmelidir.
   B) Bir hakkı isteyen, onunla gelen sorumluluğu da üstlenmelidir.
   C) Toplantılarda yalnızca yetişkinler söz almalıdır.
   D) Satranç, top oynamaktan daha yararlıdır.

Notlarım

2 Özne ile Yüklemin Uyumu

Bir cümlede işi, oluşu ya da durumu bildiren temel ögeye **yüklem** denir. Yüklemin bildirdiği işi yapan ya da durumu taşıyan ögeye ise **özne** denir. Özneyi bulmak için yükleme "kim?" ya da "ne?" sorusu sorulur: "Yağmur önerimizi okudu." cümlesinde "Kim okudu?" sorusunun cevabı "Yağmur"dur.

Tanım Özne-yüklem uyumu

Bir cümlede özne ile yüklemin kişi ve tekillik-çoğulluk bakımından birbirine uygun olmasına özne-yüklem uyumu denir.

Kişi uyumu

	Örnek cümle	Yüklemdeki kişi eki
Ben	Ben bahçeyi süpürüyorum.	-um
Sen	Sen bahçeyi süpürüyorsun.	-sun
O	O bahçeyi süpürüyor.	Ek almaz
Biz	Biz bahçeyi süpürüyoruz.	-uz
Siz	Siz bahçeyi süpürüyorsunuz.	-sunuz
Onlar	Onlar bahçeyi süpürüyor(lar).	-lar ya da ek almaz

- **Kişi uyumu:** Yüklemdeki kişi eki öznenin kişisine uyar. "Ben" özneli cümlede yüklem "-ım, -im, -um, -üm" ya da "-m" gibi bir ek alır: Ben bahçeyi **süpürüyorum.** "Siz" özneli cümlede yüklem "-sınız, -siniz" ya da "-nız, -niz" gibi bir ek alır: Siz haklarınızı **istiyorsunuz.** Siz sorumluluklarınızı **unutmadınız.**

- **Birden çok özne:** Öznelerden biri "ben" ise yüklem "biz"e göre çekimlenir: Kerem, Yağmur ve ben bahçeyi **süpürüyoruz.** Öznelerde "ben" yoksa ama "sen" varsa yüklem "siz"e göre çekimlenir: Sen ve Yağmur toplantıya **geldiniz.**
- **İnsan bildiren çoğul özne:** Özne çoğul ve insan bildiriyorsa yüklem tekil de çoğul da olabilir: Komşular salonda **buluştu.** Komşular salonda **buluştular.**
- **Cansız varlık, bitki, hayvan ya da soyut kavram bildiren çoğul özne:** Bu öznelerde yüklem genellikle tekil olur: Otlar dizlerimize kadar **uzamış.** Çöpler **toplandı.**
- **Topluluk adları:** "Halk, ekip, takım, sınıf, ordu" gibi topluluk bildiren kelimeler özne olduğunda yüklem tekil olur: Bütün apartman bahçede imece **yaptı.**

Uyumlu ve uyumsuz cümleler

	Uyumlu	Uyumsuz
Ben + başkası	Kerem ve ben süpürüyoruz.	Kerem ve ben süpürüyorlar.
Sen + başkası	Sen ve Yağmur geldiniz.	Sen ve Yağmur geldin.
Cansız çoğul	Yapraklar döküldü.	Yapraklar döküldüler.
Topluluk adı	Takım sahaya çıktı.	Takım sahaya çıktılar.

Örnek 1: Uyumsuzlukları düzeltelim

Soru: Aşağıdaki cümlelerde özne ile yüklem arasındaki uyumsuzluğu düzeltiniz.

> Annem ve ben pazara gittiler.
> Sen ve kardeşin bu akşam bize gel.
> Kuşlar sabah erkenden ötüştüler.
> Sınıfımız yarışmada birinci oldular.

Çözüm:

> Annem ve ben pazara gittik.
> Sen ve kardeşin bu akşam bize gelin.
> Kuşlar sabah erkenden ötüştü.
> Sınıfımız yarışmada birinci oldu.

İlk cümlede öznelerden biri "ben" olduğu için yüklemi "biz"e göre çekimledik. İkinci cümlede "sen" bulunduğu için yüklemi "siz"e göre kurduk. Son iki cümlede özneler hayvan ve topluluk bildirdiği için yüklemi tekil yaptık.

Örnek 2: Uygun yüklemi yazalım

Soru: Parantez içindeki fiilleri cümlelere uygun biçimde çekimleyiniz.

> Yağmur ve ben yarın kütüphaneye … (gitmek)
> Siz bu kararı neden … (vermek)
> Rüzgârda bütün yapraklar … (dökülmek)

Çözüm:

> Yağmur ve ben yarın kütüphaneye **gideceğiz.**
> Siz bu kararı neden **verdiniz?**
> Rüzgârda bütün yapraklar **döküldü.**

Ne öğrendik?

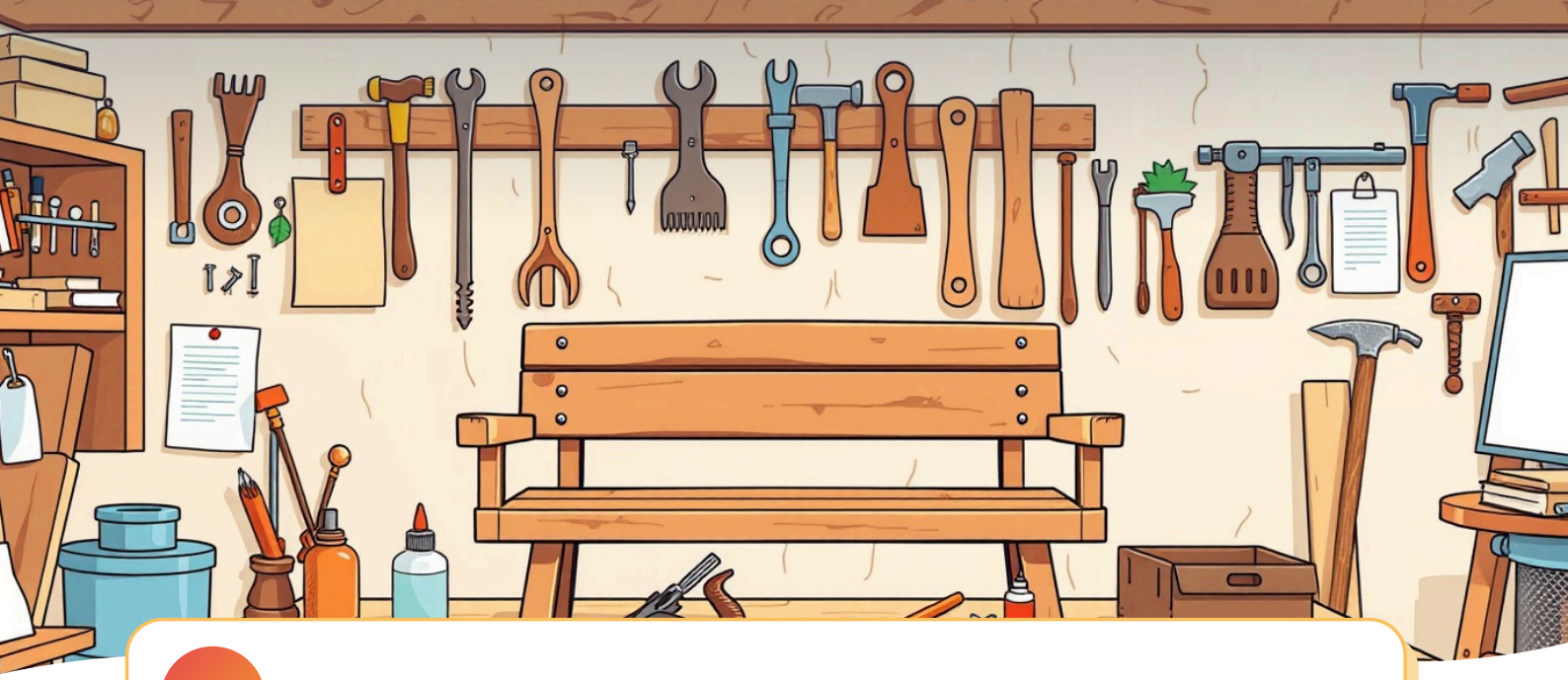
1. "Ben ve arkadaşlarım" özneli bir cümle kurunuz. Yüklemin kişisine dikkat ediniz.

2. "Ağaçlar çiçek açtılar." cümlesini özne-yüklem uyumuna göre düzeltiniz.

3. "Komşular salonda buluştu." cümlesinde yüklem çoğul yapılabilir mi? Neden?

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne-yüklem uyumsuzluğu vardır?
   A) Kerem ve ben bahçeyi süpürdük.
   B) Sen ve Yağmur toplantıya geldiniz.
   C) Takım sahaya çıktılar.
   D) Çiçekler açtı.

Notlarım

3 İşi Kim Yaptı?

Bir cümlede işi yapanın kim olduğu her zaman açıkça söylenmez. Bazen işi yapan bilinmez ya da önemli görülmez. Bazen de iş bir başkasına yaptırılır. Yüklemdeki ekler, işin nasıl yapıldığı konusunda bize ipucu verir.

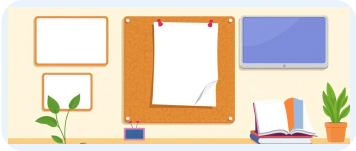
- **İşi yapan belli:** Özne işi kendisi yapar: **Yağmur** önerimizi okudu. **Biz çocuklar** ağaç diplerine çiçek ektik.
- **İşi yapan belli değil:** Yüklemdeki "-ıl, -il, -ul, -ül" ya da "-n" eki, işi yapanın söylenmediğini gösterir: Panoya bir duyuru **asıldı.** Otlar **biçildi.** Bu cümlelerde "duyuru" ve "otlar" işi yapan değil, işten etkilenendir.
- **İş başkası tarafından yapılmış:** Yüklemi "-ıl" ya da "-n" eki almış bir cümlede işi yapan, "tarafından" sözüyle cümleye eklenebilir: Kapı **Selim Bey tarafından** boyandı.
- **İş başkasına yaptırılmış:** Yüklemdeki "-t, -dır, -dir, -tır" gibi ekler, işin bir başkasına yaptırıldığını gösterir: Nermin Hanım bankı marangoza tamir **ettirdi.** Bu cümlede bankı onaran marangoz, işi yaptıran Nermin Hanım'dır.
- **İş birlikte ya da karşılıklı yapılmış:** Yüklemdeki "-ş" eki, işin birden çok kişi ya da canlı tarafından birlikte ya da karşılıklı yapıldığını gösterir: Komşular **selamlaştı.** (karşılıklı) Dallarda serçeler **cıvıldaşıyordu.** (birlikte)

İşi kim yapıyor?

	Örnek cümle	İşi kim yapıyor?
Belli	Yağmur önerimizi okudu.	Yağmur
Belli değil	Panoya bir duyuru asıldı.	Cümlede söylenmemiş
tarafından	Kapı Selim Bey tarafından boyandı.	Selim Bey
Yaptırılan	Nermin Hanım bankı marangoza tamir ettirdi.	Marangoz yapar, Nermin Hanım yaptırır
Karşılıklı	Komşular selamlaştı.	Komşular, birbirlerine

Uyuma dikkat: Yüklemi "-ıl" ya da "-n" eki almış cümlelerde yüklem, işi yapana değil işten etkilenen ögeye uyar. Bu öge cansız bir varlıksa yüklem tekil olur: Bütün dilekçeler öğrenciler tarafından **teslim edildi.** Karşılıklı yapılan bir işte özne tek bir kişiyse işin öbür tarafı "ile" sözüyle belirtilir: Kerem, apartmanın girişinde Selim Bey'le **selamlaştı.**

İŞTEN ETKİLENEN ÖZNE

"Duyuru asıldı." cümlesinde duyuru kendini asmamıştır. İşi yapan söylenmemiştir. "Duyuru" ise işten etkilenen ögedir.

YAPAN VE YAPTIRAN

"Ceketimi terziye diktirdim." cümlesinde ceketi diken terzidir. Ceketi diktiren ise cümlenin öznesidir.

KARŞILIKLI İŞ İKİ TARAF İSTER

"Mektuplaştım." demek yetmez, kiminle mektuplaştığınızı da söylemelisiniz: "Kuzenimle mektuplaştım."

Örnek 3: Cümleleri dönüştürelim

Soru: Aşağıdaki cümleleri istenen biçimde yeniden kurunuz.

> Duyuru panoya asıldı. (İşi yapanı "tarafından" sözüyle gösteriniz.)
> Kerem bisikletini tamir etti. (İşi başkasına yaptırınız.)
> Yağmur ve Kerem birbirine selam verdi. (Karşılıklılığı tek kelimeyle anlatınız.)

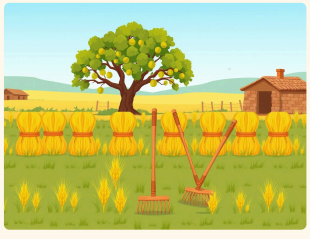
Çözüm:

> Duyuru panoya Nermin Hanım tarafından asıldı.
> Kerem bisikletini ustaya tamir ettirdi.
> Yağmur ve Kerem selamlaştı.

İkinci cümlede işi yapan değişti: Bisikleti usta onardı, Kerem ise işi yaptırdı. Üçüncü cümlede "-ş" eki, "birbirine selam vermek" anlamını tek kelimede topladı.

Bağlantı: İmece geleneği

Anadolu'da köylüler yüzyıllardır büyük işleri imeceyle yapar. Bir evin duvarları örülürken, tarladaki ekin biçilirken ya da kışlık hazırlanırken bütün köy bir araya gelir. Bu gelenekle ilgili kelimelere bakınız: yardımlaşma, dayanışma, paylaşma. Hepsinde birlikte ya da karşılıklı yapılan işi gösteren "-ş" ekini görürsünüz. Metindeki apartman sakinleri de bahçeyi imeceyle düzenlemiştir.

Etkinlik 4

Yazma görevi: Bir hak, bir sorumluluk

Okulunuzda ya da mahallenizde kullanmak istediğiniz bir hakkı düşününüz (kütüphanenin teneffüste açık olması, bahçeye bir bank konması vb.). Bu hakkı okul yönetimine ya da muhtarlığa öneren, karşılığında üstleneceğiniz sorumluluğu da anlatan iki paragraflık bir öneri yazısı yazınız.

1. Yazınızda en az bir kez işi yapanın belli olmadığı bir cümle, bir kez de "tarafından" sözünün geçtiği bir cümle kullanınız.
2. Bir cümlede bir işin başkasına yaptırıldığını, bir cümlede de birlikte ya da karşılıklı yapıldığını anlatınız.
3. Öznesinde "ben" ya da "sen" bulunan birden çok özneli bir cümle kurunuz ve yüklemin kişisine dikkat ediniz.
4. Sıralanan özneler arasında virgülü doğru kullanınız ve "birbiri" sözünü doğru yazınız.
5. Yazınızı arkadaşınızla değiştiriniz. Arkadaşınız, her cümlede işi kimin yaptığını cümlenin yanına yazsın.

★ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
Özne-yüklem uyumu	Bütün cümlelerde uyum var	Bir cümlede uyumsuzluk var	Birden çok uyumsuzluk var
İşi yapanın gösterilmesi	İstenen dört cümle türü de var	İki ya da üç tür var	Bir tür ya da hiç yok
Hak ve sorumluluk	İkisi de açıkça anlatılmış	Biri eksik ya da belirsiz	İkisi de belirsiz
Yazım ve noktalama	Virgül ve "birbiri" doğru	Bir hata var	Kurallar uygulanmamış

✓ Ne öğrendik?

1. "Ödevler zamanında teslim edildi." cümlesinde işi yapan belli midir? Ödevleri teslim edenin kim olduğunu cümleye ekleyiniz.

2 “Babam arabayı yıkadı.” cümlesini, işi başkasına yaptırılmış biçimde yeniden yazınız.

3 “Yazıştık” kelimesini kullanarak, işin kiminle yapıldığını da belirten bir cümle kurunuz.

4 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iş başkasına yaptırılmıştır?

A) Duvarlar beyaza boyandı.
B) Annem perdeleri terziye diktirdi.
C) İki arkadaş parkta karşılaştı.
D) Kerem odasını topladı.

Notlarım

4 Yazım ve Noktalama Köşesi

Uzak düşen özneden sonra virgül: Özne ile yüklem arasına uzun bir söz grubu girdiğinde okurun özneyi kolayca fark etmesi için özneden sonra virgül konabilir: **Selim Bey,** toplantının ortasında ayağa kalkıp öğleden sonraları dinlendiğini söyledi. Kısa cümlelerde özneden sonra virgüle gerek yoktur: Kerem geldi.

Sıralanan özneler arasında virgül: Birden çok özne sıralanırken aralarına virgül konur. Son iki özne "ve" bağlacıyla bağlanır; "ve" bağlacından önce virgül konmaz: Kerem, Yağmur **ve** ben bahçeyi süpürüyoruz.

"Birbiri" sözünün yazımı: Karşılıklı işleri anlatırken sık kullanılan "birbiri" sözü ve aldığı ekler **bitişik** yazılır: birbirimize, birbirinizle, birbirleriyle.

"Tarafından" sözü: "Tarafından" sözü ayrı yazılır. Bu söz "ben, o, biz" gibi kelimelerle kullanılırken bu kelimeler ek alır: benim tarafımdan, onun tarafından, bizim tarafımızdan.

Unvanlara gelen ekler: Kişi adlarından sonra gelen "Bey, Hanım" gibi unvanlara getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılır: Nermin Hanım'ın, Selim Bey'le.

Kanun ve yönetmelik adları: Hak ve sorumluluklarımızı düzenleyen kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar: Türk Medeni Kanunu, Kat Mülkiyeti Kanunu. Bu kelimeler bir ada bağlı olmadan kullanıldığında küçük harfle yazılır: Toplantıda ilgili kanun ve yönetmelik maddeleri okundu.

Doğru ve yanlış yazımlar

	Doğru yazım	Yanlış yazım
ve bağlacı	Kerem, Yağmur ve ben	Kerem, Yağmur, ve ben
birbiri	birbirimize, birbirleriyle	bir birimize, bir birleriyle
tarafından	onun tarafından, bizim tarafımızdan	o tarafından, biz tarafından
Unvanlar	Selim Bey'le, Nermin Hanım'ın	Selim Beyle, Nermin Hanımın

Tuzağa düşme!

Söyleyişe aldanmayın
Konuşurken “birbiri” sözü iki kelimeymiş gibi söylense de tek kelimedir ve bitişik yazılır. “Ve” bağlacı zaten iki ögeyi bağladığı için önüne virgül gerekmez.

Örnek 4: Yanlışları düzeltelim

Soru: Aşağıdaki paragrafta iki uyum yanlışı ve üç yazım ya da noktalama yanlışı vardır. Bunları bulup düzeltiniz.

> Kerem, Yağmur, ve ben bahçeye indik. Selim Beyle karşılaştık. Hepimiz bir birimize selam verdik. Ağaçların yaprakları sararmışlardı. Sonra Kerem ve ben bankı boyadılar.

Çözüm:

> Kerem, Yağmur ve ben bahçeye indik. Selim Bey’le karşılaştık. Hepimiz birbirimize selam verdik. Ağaçların yaprakları sararmıştı. Sonra Kerem ve ben bankı boyadık.

Yazım ve noktalama yanlışları: “ve” bağlacından önceki virgül, “Selim Bey’le” yazımı, “birbirimize” yazımı. Uyum yanlışları: cansız çoğul özneyle kullanılan “sararmışlardı”, “ben” bulunan özneyle kullanılan “boyadılar”.

Ne öğrendik?

1. “Ali Ayşe ve Can toplantıya katıldı.” cümlesindeki eksik noktalama işaretlerini ekleyiniz.

2. “Komşular bir birleriyle konuştu.” cümlesindeki yazım yanlışını düzeltiniz.

3. “O tarafından hazırlandı.” sözünü doğru biçimde yazınız.

4 Aşağıdakilerin hangisinde yazım ya da noktalama yanlışı vardır?

A) Nermin Hanım'ın kapısı açıktı.
B) Kerem, Yağmur, ve ben geldik.
C) Birbirimize yardım ettik.
D) Bu resim onun tarafından yapıldı.

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı: Özne-yüklem uyumu ve yazım

- ✗ "Çoğul öznenin yüklemi her zaman çoğul olmalıdır." → ✓ Cansız varlık, hayvan ya da soyut kavram bildiren çoğul öznelerde yüklem genellikle tekildir: Yapraklar döküldü.
- ✗ "Öznelerden biri 'ben' olsa da yüklem son özneye uyar." → ✓ Öznelerde "ben" varsa yüklem "biz"e göre çekimlenir: Kerem ve ben geldik.
- ✗ "'Duyuru asıldı.' cümlesinde duyuru işi yapandır." → ✓ Duyuru işten etkilenendir; işi yapan söylenmemiştir.
- ✗ "'Diktirdim' diyen kişi işi kendisi yapmıştır." → ✓ "Diktirdim" diyen kişi işi başkasına yaptırmıştır.
- ✗ "'Ve' bağlacından önce de virgül konur." → ✓ "Ve" bağlacından önce virgül konmaz: Kerem, Yağmur ve ben.

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. "Sen ve arkadaşların yarın erkenden okula ..." cümlesindeki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
   A) geleceksin
   B) gelecekler
   C) geleceksiniz
   D) geleceğiz

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne-yüklem uyumsuzluğu vardır?
   A) Öğrenciler bahçeye çıktı.
   B) Kuşlar göç ettiler.
   C) Annem ve ben pazara gittik.
   D) Ekip görevini tamamladı.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işi yapan belli değildir?
   A) Kerem bisikletini yıkadı.
   B) Komşular bahçede buluştu.
   C) Yeni kitaplar raflara dizildi.
   D) Yağmur bir mektup yazdı.

4. "Duvardaki tablo ... asıldı." cümlesindeki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilirse işi yapan belirtilmiş olur?
   A) dün akşam
   B) babam tarafından
   C) özenle
   D) salonun duvarına

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iş karşılıklı yapılmıştır?
   A) İki takımın oyuncuları maçtan sonra tokalaştı.
   B) Babam saçını berbere kestirdi.
   C) Kapı rüzgârla kapandı.
   D) Kardeşim resim yaptı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım ya da noktalama yanlışı yoktur?
   A) Selim Beyle konuştuk.
   B) Biz bir birimizi çok severiz.
   C) Kerem, Yağmur ve ben geldik.
   D) Bu kitap o tarafından yazıldı.

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Bir cümlenin öznesini ve yüklemini bulabiliyorum.			
Özne ile yüklemi kişi ve tekillik-çoğulluk bakımından uyumlu kullanabiliyorum.			
İşi yapanın belli olduğu ve olmadığı cümleleri ayırt edebiliyorum.			
Başkasına yaptırılan ve karşılıklı yapılan işleri anlatan cümleler kurabiliyorum.			
Virgülü, “birbiri” sözünü ve unvanlara gelen ekleri doğru yazabiliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

1. Okuyalım: Bahçedeki Toplantı

1. Doğru sıra: 2, 1, 3, 4.
2. Öğleden sonraları dinlendiği için çocukların bahçede gürültü yapmasından çekiniyordu.
3. Bahçeyi her cuma süpürme ve temizliğini üstlenme sorumluluğunu aldılar.
4. **B.**

2. Özne ile Yüklemin Uyumu

1. Örnek cevap: Ben ve arkadaşlarım hafta sonu müzeye gittik.
2. Ağaçlar çiçek açtı.
3. Yapılabilir. Özne insan bildirdiği için yüklem tekil de çoğul da olabilir: Komşular salonda buluştular.
4. **C.** Topluluk adı özne olduğunda yüklem tekil olur: Takım sahaya çıktı.

3. İşi Kim Yaptı?

1. Belli değildir. Örnek cevap: Ödevler öğrenciler tarafından zamanında teslim edildi.
2. Babam arabayı yıkattı.
3. Örnek cevap: Yaz boyunca Ankara'daki arkadaşımla mektupla yazıştık.
4. **B.**

4. Yazım ve Noktalama Köşesi

1. Ali, Ayşe ve Can toplantıya katıldı.
2. Komşular birbirleriyle konuştu.
3. Onun tarafından hazırlandı.
4. **B.** "Ve" bağlacından önce virgül konmaz: Kerem, Yağmur ve ben geldik.

Konu Testi

1. **C.**
2. **B.**

3 C.
4 B.
5 A.
6 C.

Notlarım